

Kroniek

Kampen in de kerken

J.W. van der Jagt

Deze kroniek verschijnt eind september. In die tijd valt elk jaar de Schooldag van de Theologische Universiteit in Kampen. Dit jaar staat die dag in het teken van een jubileum. De universiteit, opgericht in 1854, bestaat 150 jaar. Aan de duizenden die elk jaar de Schooldag bezoeken, is te zien dat deze universiteit midden in de kerken staat. Ze is van de kerken. Als predikantsopleiding werkt ze voor de kerken. Zo staat Kampen in de kerken, al 150 jaar. Daar mogen we dankbaar en verwonderd bij stilstaan. Andere zaken waar deze Kroniek op in zou willen gaan, laat ik daarom rusten, om iets van Kampen in de kerken te laten zien.

Van dominee tot dominee

De predikantsopleiding in Kampen werd in 1854 opgericht, om precies te zijn op 6 december. De opleiding werd begonnen uit praktische noodzaak die een diepe principiële wortel heeft. Het jaartal 1854 brengt ons in de kerken zoals die na de Afscheiding van 1834 bestonden. Er gingen zeven predikanten met de Afscheiding mee, terwijl er tegen het eind van 1836 ongeveer 128 afgescheiden gemeenten waren ontstaan (H. Algra, HET WONDER VAN DE NEGENTIENDE EEUW, p. 120). Met die verhouding kwam al snel de vraag op waar deze kerken hun predikanten vandaan moesten halen. Er waren wel de zgn. ‘oefenaars’, broeders zonder opleiding, die gaven hadden om het Woord van God aan de gemeente te verkondigen. Maar dit kon niet in het predikantentekort voorzien. Ook werd er verschillend over gedacht of het ‘oefenen’ wel een goede vorm was. Er bleef weinig anders over dan dat de afgescheiden predikanten zelf predikanten gingen opleiden. Zo begon Hendrik de Cock al in 1835 in Dwingeloo met het opleiden van broeders naar artikel 8 KO. Later kreeg hij opdracht van de provinciale synoden van Groningen en Drenthe om theologisch onderwijs te geven. Na zijn overlijden nam ds. W.A. Kok in Ruinerwold die taak voor Drenthe over. In Gelderland leidde ds. A. Brummelkamp studenten op in Hattem en vanaf 1842 in Arnhem. In Overijssel, in Ommen, gaf ds. A.C. van Raalte les, totdat hij in 1844 naar Arnhem ging en zijn kracht met die van Brummelkamp bundelde. In Zuid-Holland had ds. P.M. Dijksterhuis van Dordrecht een paar leerlingen en na zijn vertrek begon ds. F.A. Kok in 1849 een school in Schoonhoven. Zo is het al voor 1854 begonnen: dominees gingen dominees opleiden omdat de kerken predikanten nodig hadden.

Deze praktische aanleiding heeft, zoals gezegd, een principiële wortel. De kerk is geroepen om het Evangelie te verkondigen (Mat. 28:19). De apostel Paulus, die in deze verkondiging zijn levenstaak had, draagt tegen het einde van zijn leven zijn leerling Timoteüs op: ‘Wat gij van mij gehoord hebt onder vele getuigen, vertrouw dat toe aan vertrouwde mensen, die bekwaam zullen zijn om ook anderen te onderrichten’ (2 Tim. 2:2). Het Evangelie moet verkondigd worden. Daarom moet de kerk zorgen dat er vertrouwde mensen zijn die dat kunnen, bekwaam om anderen te onderwijzen. Voor die bekwaamheid is opleiding nodig. Zo hebben de kerken van de Afscheiding hun taak verstaan.

In deze taak zijn de kerken ook gegroeid. Gaandeweg werd duidelijk dat het bestaan van al die kleine opleidinkjes nadelen had. Er was verschil in kwaliteit en niveau. Wonderlijk was ook dat een student die bij de ene docent niet toegelaten werd, bij de andere wel terecht kon. Er waren in de afgescheiden kerken meningsverschillen over tal van zaken. Er is wel gesproken over de ‘crisis van de jeugd’. Een gedeelde opleiding deed daaraan geen goed, maar bevorderde een richtingenstrijd. De overtuiging groeide dat de verschillende opleidingen moesten worden samengevoegd tot één theologische school. Die werd in 1854 opgericht met Kampen als plaats van vestiging en met als eerste docenten Simon van Velzen, Tamme Foppes de Haan, Anthony

Brummelkamp en Helenius de Cock. Ook weer: vier predikanten die de taak kregen om nieuwe predikanten op te leiden.

De kerken hebben deze taak ook in hun kerkorde erkend. Zij 'onderhouden een theologische universiteit voor de opleiding tot de dienst des Woords', zegt artikel 18. Hetzelfde artikel spreekt over 'predikanten die afgezonderd zijn voor de opleiding tot de dienst des Woords'. Nog steeds laten de kerken hun dominees door dominees opleiden.

Na de vereniging met de kerken van de Doleantie in 1892 werd het bestaansrecht van Kampen sterk bestreden, m.n. van de kant van de Vrije Universiteit. In die tijd, in 1906, hield ds. J. Kok een schooldagtoespraak met een titel die de verhouding van Kampen en de kerken goed typeert: 'De Opleiding tot den dienst des Woords: voor de kerk door de kerk.' Zo staat Kampen in de kerken. En niet alleen in de kerken. 'Voor de kerk door de kerk' bedoelt niet de opleiding op te sluiten binnen de muren van de kerk. De kerk staat immers in de wereld. Zij heeft een woord voor de wereld. Zo staat de opleiding in de kerken: ze is van de kerken. Ze wordt gedragen door de kerken. Ze doet haar werk voor de kerken, opdat deze haar taak in de wereld kunnen volbrengen.

Wetenschappelijk

De kerken onderhouden een *universiteit* als predikantsopleiding. Ze willen een opleiding op wetenschappelijk niveau. Ik kan niet beoordelen of het onderwijs al die 150 jaar ook wetenschappelijk is geweest. Van de vier eerste docenten hadden drie een wetenschappelijke opleiding aan de Leidse universiteit gehad. Van oudsher is de vorming tot predikant een wetenschappelijke opleiding. Zo begon Calvin in 1559 zijn Académie in Genève en de universiteit in Leiden is door Willem van Oranje aan de stad geschonken met het oog op de opleiding van predikant.

Het wetenschappelijke karakter van Kampen is niet onomstreden. Tegenstanders van Kampen stelden dat wetenschap hoorde bij een universiteit, zoals de VU. Kampen was in hun ogen niet meer dan een opleidingsseminarie. Vandaag zou je zeggen dat Kampen een beroepsopleiding was, op z'n best een veredelde HBO, maar geen instelling voor wetenschappelijk onderwijs en onderzoek. Vanuit die gedachte is ook lange tijd aan Kampen de mogelijkheid onthouden dat men er kon promoveren tot doctor in de theologie.

Terecht hebben de kerken deze zienswijze niet geaccepteerd. Na de Vrijmaking is dan ook het promotierecht van de universiteit erkend. De kerken willen een wetenschappelijke opleiding. Ze kunnen niet met minder toe.

Met deze laatste opmerking bedoel ik niet dat alleen een predikant met wetenschappelijke vorming het Evangelie kan verkondigen. De kerken hebben voor broeders met bijzondere gaven de mogelijkheid om predikant te worden, geregeld in artikel 8 van de kerkorde. En al was de figuur van de oefenaar in de afgescheiden kerken omstreden, wel hebben zij met hun gaven de kerken gebouwd. Toch hebben de kerken een wetenschappelijke predikantsopleiding nodig. De strijd tussen waarheid en dwaling wordt ook met wapens van de wetenschap gevoerd. De geest van de dwaling bedient zich daarvan. Zij die de taak hebben de zuivere leer te verdedigen tegen ketterijen en dwalingen (volgens art. 18 KO de taak van de hoogleraren in de theologie), moeten daarom ook wetenschappelijk hun mannetje staan. En wil de kerk kunnen 'spreken met de vijand in de poort' (Ps. 127), dan moet ze ook haar predikanten goede wapens aanreiken. Doet ze dat niet, de wetenschappelijke bestrijding van het Evangelie gaat wel door en klopt aan de deur van de kerk. Wanneer de kerk haar niet wetenschappelijk kan weerleggen, zal ze op den duur onder het juk van onschriftuurlijke wetenschap doorgaan.

Vandaag hebben predikanten meer nog dan vroeger een wetenschappelijke vorming nodig. Vergeleken met de begintijd van de universiteit is het gemiddelde opleidingsniveau in de kerken sterk gestegen. Wie dan in de kerken bekwaam moet zijn om leiding te geven door prediking en ander predikantswerk, heeft een vorming nodig waardoor hij zich ook op een hoog opleidingsniveau bewegen kan.

De geschiedenis van de universiteit laat ook zien dat wetenschappelijke arbeid van grote betekenis is voor de opbouw van de kerken.

Dogmatiek

De betekenis van wetenschappelijke theologie voor de kerken is te zien bij de dominee van Franeker, die professor in Kampen werd: H. Bavinck. Twintig jaar doceerde hij dogmatiek in Kampen, voordat hij in 1902 naar de VU in Amsterdam vertrok. Hij verliet Kampen teleurgesteld, omdat de kerken de twee predikantsopleidingen niet wilden samenvoegen, waar hij zelf een voorstander van was. In zijn Kamper periode schreef hij zijn grote vierdelige GEREFORMEERDE DOGMATIEK. Dat was bepaald geen eendagsvlieg! Na de eerste druk volgde al spoedig een tweede. Acht jaar na Bavincks overlijden verscheen een vierde druk. Zelfs tegen het einde van de vorige eeuw werden zijn vier delen nog opnieuw in twee banden uitgegeven. Het is, kortom, een standaardwerk van wetenschappelijk formaat. Theologen van andere signatuur konden om deze gedegen uiteenzetting van de gereformeerde dogmatiek niet heen. Veel predikanten zijn er dogmatisch door gevormd. Dat werkte door in de prediking. Ook gemeenteleden die niet wetenschappelijk geschoold waren, hebben er hun winst mee gedaan. Bavinck gaf er namelijk zelf in 1907 een populaire samenvatting van onder de titel MAGNALIA DEI. In zijn woord vooraf schreef hij: 'Bij de samenstelling van dit werk heb ik mij de gewone leden der gemeente voor ogen gesteld, die door middel der catechisatie voor de toelating tot het heilig avondmaal zich voorbereiden of ook daarna in de kennis der waarheid belang blijven stellen. En onder hen heb ik weer bij voorkeur gedacht aan al die jonge mannen en vrouwen, die dikwerf reeds op vrij jeugdigen leeftijd in werkplaats of fabriek, in winkel of kantoor, in scholen van meer uitgebreid of middelbaar of gymnasiaal onderwijs opgeleid worden tot hun toekomstig beroep en daar menigmaal in kennis komen met de veelvuldige bestrijding waaraan de Christelijke religie in den tegenwoordigen tijd is blootgesteld.' En in 1913 werkte Bavinck dit werk weer om tot een HANDLEIDING BIJ HET ONDERWIJS IN DEN CHRISTELIJKEN GODSDIENST. Zo zie je hoog gekwalificeerd wetenschappelijk werk zijn weg vinden naar de kerken in theologie, prediking, voorlichting en onderwijs.

Een andere predikant die de taak kreeg om dominees op te leiden, was K. Schilder. Over de betekenis van zijn wetenschappelijk werk voor de kerken hoef ik nauwelijks iets te zeggen. Hij schreef geen afgerond standaardwerk op zijn vakgebied. Maar via zijn leerlingen, zijn publicaties en zijn kerkelijke journalistiek is zijn wetenschappelijke bezinning de kerken ingegaan. We hoeven dan alleen maar te denken aan onderwerpen als algemene genade, het verbond, de paradijsopdracht, de hemel, de hel, de kerk en zoveel meer. Hij heeft de kerken o.m. kritisch gemaakt op de traditie van A. Kuyper en weerbaar tegen de vloedgolf van K. Barth.

Nieuwe Testament

Bij zijn dogmatisch werk kon hij de vruchten plukken van de wetenschappelijke deskundigheid die S. Greijdanus had op het terrein van het Nieuwe Testament. Te denken is aan zijn wetenschappelijke commentaren op de nieuwtestamentische bijbelboeken. Bij Greijdanus zie je hetzelfde als bij Bavinck: het wetenschappelijke werk wordt geflankeerd door populaire publicaties die voor niet-theologen toegankelijk zijn. Zo schreef Greijdanus meerdere deeltjes in de bekende reeks 'Korte Verklaring der Heilige Schrift'. Hij deed zijn wetenschappelijk werk vanuit de hartelijke overtuiging dat de heilige Schrift het geschreven Woord van God is dat ons Christus als Heiland openbaart. Zijn werk is van grote betekenis geweest, doordat hij 'met een minutieuze en vaak uitputtende rationele argumentatie de gesuggereerde dwingende onontkoombaarheid van bijbelkritische standpunten die waren geërfd van de negentiende eeuw, heeft ontzenuwd. Zo heeft hij in de twintigste eeuw de weg opengehouden voor een bijbelwetenschap die met vertrouwen de Schriften wil uitleggen. Hij heeft ook ruim baan gegeven

aan de verdere ontwikkeling van het eigen Christusgelovig onderzoek naar de gang van zaken in de eerste eeuwen.' Zo typeert J. van Bruggen (In: G. Harinck e.a., LEVEN EN WERK VAN PROF. DR. SEAKLE GREIJDANUS, p. 61-71, citaat p. 71) zijn vroegere voorganger in Kampen. En laten we er maar direct aan toevoegen dat Van Bruggen zelf in dat spoor is verder gegaan. Hij heeft op zijn beurt nieuwtestamentische wetenschap bedreven met het gezicht naar de kerken toe. Waren de commentaren van Greijdanus voor niet-theologen niet toegankelijk, die van Van Bruggen zie je ook bij 'gewone' gemeenteleden in de kast staan. En hij heeft zijn leerlingen gevormd, zodat die de fakkel weer kunnen overdragen. Wetenschap in het belang van de kerken.

Andere vakken

Het gaat me er niet om van alle vakken te laten laat zien dat ze van betekenis voor de kerken zijn. Ik zou dan ook moeten wijzen op de leerstoel ethiek, met J. Douma als eerste hoogleraar. Terwijl in de samenleving de secularisatie zich al meer uitte in de verloedering van het leven, maakten de kerken mankracht vrij voor de wetenschappelijke bezinning op de ethiek. Of de kerken daar ook de vruchten van hebben geplukt! Naast de uitstraling van zijn onderwijs via de prediking en bijdragen in de kerkelijke pers hoeven we alleen maar te denken aan zijn vijftien delen 'Ethische Bezinning', waarin hij voorlicht over tal van zaken die de leefstijl van de kerk midden in de wereld raken.

We zouden J. Kamphuis kunnen noemen, zijn redes o.m. over de volkskerk, de kerkelijke besluitvaardigheid of Groen van Prinsterer. Ook zijn publicaties in de kerkelijke journalistiek. Zo heeft C. Trimp de kerken gediend doordat hij in zijn eerste wetenschappelijke rede leerde dat God volmacht heeft gegeven tot bediening van de verzoening. En in zijn afscheidsrede voerde hij een krachtig pleidooi om het leerambt niet te verspelen. Tussen dat begin en het einde van zijn actieve dienst is te wijzen op zijn voorlichting over o.a. de verhouding van ambt en sociale hulpverlening, de heilshistorische prediking, de kerk, over de 'klank en weerklank': de verhouding tussen Gods Woord en de luisterende mens. En niet te vergeten: J.P. Lettinga. Geen theoloog, maar wel de man die generaties studenten het Oude Testament leerde lezen in het Hebreeuws, opdat ze kunnen preken. Laatst nog werd zijn grammatica in het NIEUW ISRAËLITISCH WEEKBLAD (april 2004) om z'n deugdelijkheid door Tamarah Benima geprezen. En zou een vrij nieuw vak als gemeenteopbouw, dat M. te Velde geeft, niet van betekenis voor de kerken zijn?

Zo is er zoveel. Mijn opsomming is lang niet compleet. Deze voorbeelden laten wel zien dat een wetenschappelijke predikantsopleiding belangrijk is voor de kerken en haar taak in de wereld.

Kritiek in Kampen

Kampen in de kerken betekent ook kritiek. H. Bavinck hield in 1888 als rector van de opleiding in Kampen een rede over DE KATHOLICITEIT VAN CHRISTENDOM EN KERK. Aan zijn vriend Snouck Hurgronje schreef hij dat hij die bedoelde 'als eenige medicijn voor de separatistische en sectarische neigingen die soms in onze kerk zich vertonen. Er is zooveel enghartigheid, zooveel bekrompenheid onder ons en 't ergste is dat dat voor vroomheid geldt.' Kritiek dus op wat hij als misstand in de kerken zag.

Eén van de ingrediënten voor het medicijn dat hij toediende, was de opvatting over de pluriformiteit van de kerk. Die opvatting, die zoals bekend breed door A. Kuiper werd voorgestaan, werd later scherp bekritiseerd door K. Schilder, die zoveel van de vaste kuyperiaanse denkkaders onder vuur nam. Hij werd op zijn beurt weer bekritiseerd door J. Douma, die zijn visie op de algemene genade niet deelt. Oefenden ook L. Doekes en J. Kamphuis, Schilders dankbaarste leerlingen, geen kritiek op bepaalde onderdelen? Schilder stond voor heilshistorische prediking, die in de kerken gemeengoed werd. Zijn leerling C. Trimp gaat dankbaar verder in dat spoor, al weerhoudt dat hem er niet van op een gegeven moment kritiek te uiten op aspecten van die prediking. En niet voor niets heeft hij aandacht gevraagd voor de weerklank van Gods Woord in het hart van de gemeente. In Kampen is altijd preekonderwijs gegeven met de bedoeling dat het

hart van de gemeente bereikt zou worden. Zijn opvolger C.J. de Ruijter wil in die lijn verder werken. Hij vraagt daarom systematisch-wetenschappelijk aandacht voor de communicatieve aspecten van de prediking.

Bij alles wat Kampen voor de kerken is geweest, hoort ook de traditie van kritiek. Dat is onvermijdelijk en goed. Een oud gezegde luidt: 'ecclesia reformata semper reformanda.' De gereformeerde kerk moet altijd weer gereformeerd worden. Ze kan niet blijven rusten in wat bereikt is. Ze moet zich inspannen om in dat spoor verder te komen (Fil. 3:16). Waar nodig vraagt dat om kritiek op de dingen die gecorrigeerd moeten worden. Het is roeping van iedere gelovige om daaraan te werken. Dan zeker voor de broeders die de opdracht van de kerken hebben om haar te dienen met hun theologische wetenschap. Wetenschap is naar haar aard óók een kritisch bedrijf. Een voorbeeld uit de laatste wereldoorlog laat het belang daarvan duidelijk zien.

Toen de oorlog begon, had Nederland z'n 'Hollandse waterlinie'. Het heersende militaire inzicht zei dat die hindernis de vijand belette ons hele land te veroveren. Had deze linie niet de Franse troepen in 1672 tegengehouden? En op 10 mei 1940 stonden onze militairen bij het water op wacht. Maar de Duitse parachutisten vlogen over hen heen om in de randstad te landen. Een dergelijke oorlog wordt door verouderde inzichten verloren.

In de strijd tussen waarheid en dwaling is dat niet anders. Onze vijand vindt nieuwe wapens. Als wij alleen met oude wapens oefenen, worden we weerloos in de geestelijke strijd voor het geloof dat eenmaal de heiligen is overgeleverd (Judas :3). Daarom hebben de kerken het nodig dat kritisch gekeken wordt naar wat het voorgeslacht heeft overgeleverd. In Kampen zelf is dat inzicht onder woorden gebracht door K. Schilder met het woordpaar *sympathetisch-kritisch*. Kritisch: de kerk zal de waarheid van Gods Woord nooit uitputtend op formules brengen. Ze houdt ook altijd last van de zonde. Daarom zal de band aan de Schrift altijd prikkelen om kritisch te kijken naar de leerstellingen en de belijdenis. Maar die kritiek is wel sympathetisch: de theoloog moet als gelovige in zijn wetenschappelijk denken steeds uitgaan van de leerstellingen van zijn kerk. Schilder zei dit met het oog op zijn eigen vakgebied. Maar het is zonder meer van toepassing op heel de theologie. (Vgl. J. Douma, *ORIËNTATIE IN DE THEOLOGIE*, 1978, p. 20v.)

Kritiek op Kampen

Als Kampen met kritiek komt, zal ze zelf ook kritiek krijgen. Dat is nog niet anders geweest. Wat kreeg Schilder niet over zich heen toen hij Kuyper ging corrigeren! Het zal ook wel niet anders worden. Het is niet vreemd dat het vragen oproept, wanneer iemand kritiek gaat oefenen op inzichten die vertrouwd geworden zijn. Dat roept natuurlijk kritiek op. Maar al is een inzicht nieuw, daarmee is het nog niet verkeerd of verdacht!

Dat kan wel. Nieuwe inzichten hoeven niet juist te zijn. Kuyper was van zijn gelijk overtuigd. Schilder zag veel dingen anders. Douma en Kamphuis rekenden hem weer na. En waarom zou er niet iemand kunnen opstaan die de inzichten van Douma en Kamphuis corrigeert? Er was een tijd waarin Kuyper als generaal instructies gaf waarin de anderen hem zonder meer volgden. Die sfeer zijn we voorbij. Het zou ook een uitermate ongezond klimaat zijn, wanneer de kerken kritiekloos achter Kampen aangaan. Kampen en zijn wetenschappers zijn niet boven kritiek verheven. Dat is alleen het Woord van God (NGB art. 7).

Kritiek is nodig en zal altijd nodig blijven. De aanvechting van de kerken en de waarheid gaat immers door. Nooit mag de kerk haar waakzaamheid verliezen. Niet tegenover dwalingen van buiten. Ook niet tegenover afval van binnenuit.

Belangrijk is wel hoe de kritiek gegeven wordt. Je kunt ermee bouwen. Je kunt er ook mee afbreken. Je kunt het doen in vertrouwen. Het kan ook vanuit argwaan en achterdocht. Je kunt het doen met zakelijke argumenten. Wat ook kan, is dat je een sfeer oproept alsof met nieuwe inzichten de belijdenis van de waarheid op het spel staat. Dat gebeurt gemakkelijk, wanneer een beroep op de belijdenis in de plaats van een zakelijke argumentatie komt. Zo maak je met de confessie de theologische wetenschap dood. Eén van de gevolgen is dat je broeders die per se wetenschappelijk willen stáán voor de gereformeerde belijdenis, de wapens uit handen slaat om in

onze tijd die belijdenis te verdedigen. Zeker, ze kunnen in Kampen verkeerde argumenten hanteren. Wie dat ziet, mag het zeggen ook! Dat is in ons blad ook regelmatig gebeurd. Ook daarvoor ben je in de kerk aan elkaar gegeven, om elkaar te dienen met de gaven en het inzicht dat de Here aan ieder verleent. Maar deze dienst komt alleen tot z'n recht wanneer Kampen en de kerken niet met argwaan en achterdocht tegenover elkaar staan, maar, naar een wens van C. Trimp, een denkgemeenschap vormen om zich eendrachtig te bezinnen op de vragen waar de strijd voor de waarheid in onze tijd ons voor plaatst.

Kritiek is er ook omdat men zo weinig uit Kampen hoort. Die kritiek is te begrijpen. Daar vindt in Kampen ook bezinning over plaats. Het zou fijn zijn wanneer de theologische deskundigheid zich op een opbouwende manier in de kerkelijke actualiteit kon mengen. Laten we daarbij het verleden niet romantiseren: alsof toen hoogleraren altijd en allemaal goede leiding gaven in de pers. Lang niet elke docent schreef wekelijks in de kerkelijke pers. Bavinck schreef een standaardwerk. Schilder gaf zijn kracht in de perspolemie. Van Bruggen gaf leiding via zijn commentaren, terwijl Douma en Kamphuis over het kerkelijk leven schreven. Ik bedoel maar: schrijven in de kerkelijke pers gebeurde, maar het gebeurde niet altijd met dezelfde intensiteit. Er is altijd verschil geweest. Verschil in gaven, in aanleg, in gezondheid en levensomstandigheden. Ook vergt het in de huidige kerkelijke situatie meer energie om goed en eerlijk leiding te geven. Net als elders kan ook in Kampen de tijd die men heeft, maar één keer worden benut. Maar ook wanneer men niet regelmatig artikelen schrijft of een boek publiceert, gaat er wel invloed van Kampen uit door het werk in een deputaatschap of door adviezen die in een steeds complexer kerkelijk leven worden gevraagd. Door wat in Kampen wel 'kerkelijke dienstverlening' wordt genoemd, door postacademisch onderwijs en medewerking aan de Zwolse opleiding voor kerkelijk werk. En in de eerste plaats natuurlijk doordat predikanten worden opgeleid en afgeleverd. Dat is toch de eerste taak van deze universiteit? Als dat kan samengaan met voorlichting in blad en boek, zal dat een zegen zijn. De huidige rector heeft het ook heel uitdrukkelijk als een wens uitgesproken! Bij die wens sluiten we ons als blad van harte aan. Zonder onbillijk te willen zijn tegenover hen die in Kampen de kerken dienen!

Zegen

In Kampen worden al 150 jaar dominees opgeleid door dominees. Daar is veel meer over te zeggen dan ik in het voorgaande deed. Duidelijk is dat het een zegen voor de kerken is dat zij een wetenschappelijke predikantsopleiding hebben. De vruchten die dat heeft gehad, kan geen mens tellen. Die weet de Here alleen. Die vrucht is ook alleen aan zijn zegen te danken. Hij was het die destijds deze opleiding aan de kerken schonk en die haar ook in kritieke tijden in stand gehouden heeft. Dan vier je als kerken en universiteit een jubileum in de eerste plaats om Hem te danken. En om Hem te bidden dat Hij zijn zegen blijft schenken, met het oog op de kerken en haar taak in de wereld. Laten we in die biddende afhankelijkheid en waakzaam tegenover alle ongeloofsdenken blijven werken aan een verantwoorde opleiding tot de dienst van het Woord.